

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈУ И УРЕЂУЈУ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН

И

АЛЕКСАНДАР ЈОРГОВИЋ.

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2 $\frac{1}{2}$ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

О ИЗОБРАЖЕЊУ.

По разним изворима саопштава: поп — Михаило Ракић.

Кад узмеш на око један црни сахат, па му отвориш с леђа заклопац видећеш, како су дивно зуби од точкава једно у друго вештачки сложени; кад погледаш у каквом храму Божијем диван иконостас и на њему Божанствене иконе, пред којима гору воштане свеће и кандила; или кад о лепим и пријатним летњим данима шећеш по новосадском парку и слушаш војничку гласбу; рећићеш, да је све то хармонично и дивно. А кад случајно пресмотриш, шта су све те ствари претходно биле. — Црни сахат је некад у тамној, хладној и влажној рудничкој пећини каквој боравио као сиров метал; прква је такођер од сировог материјала грађена; воштане свеће су вредне пчелице скупљале својим ножицама са вртова и пољана, од разних биљака. — А новосадски војнички свирачи ти су тек дуго се мучили, из прва сваки за себе на свом инструменту, па доцније тек заједнички, док су научили комађа којим веселе дражесну публику, а сам инструмент је претходно био неотесан метал. —

Па кад се од свију тијех неотесаних, несавршених и првобитних предмета, дају створити такви хармонични, изражени предмети, то свакако од најотесанијег и

најсавршенијег створа — од човека може се нешто вредно и хармонично стесати, т. ј. као што вели св. писмо „подобје Божије“. — А неоспорна је истина, да кад се човек не теше, не васпита, душевно остаје суров. Зато се као нешто особито сматра, кад се за кога може рећи: овај је човек *изображен*. —

Но у данашњем либералном веку тај се појам врло олако узима и злоупотребава на свима гранама нашег друштвеног живота. — Јер ако је ко само пристојно одевен и носи рукавице, и кад у место хвала говори „мерси“, у место извините „пардон“ речи француске у говору употребљује, то још ни близу не значи, да је дотични изражен; јер поред свега тога може да је дотични такав човек, који је празан, неразуман у сваком погледу. — Ако неки несвршени школари запамте по неку латинску изреку, па чак ако по политичним новинама пишу чланке и по јавним местима воде реч, — или кад наше дражесне Српкињице по страним институцима науче нешто француски чантрати, на клавиру ударати; кад даље код наших Српкињица на столу само котарчицу пуну карата посетница и позлаћен албум видети

можеш и ништа друго: све то још ни близу не значи бити изображен. — Један је само услов, по ком женскиње остају душевно а и телесно вечито младе и свеже, шта више у доцнијем, старијем добу постају пријатне и допадљиве, него кад су у цвету своје младости, — а тај је услов право изображење. — Али под тим не разумем оно изображење, да жена зна само сликати, певати, свирати, играти, научно разговарати и да само мисли на разнолике блузе; јер оваке женскиње постају несносне, разметљиве, раздражене, много захтевају а домаће послове своје и васпитање дечије занемаре. — Право и истинито изображење је у великој мери у *вери*. — Ако је њом женскиње прожмана у свима својим осећајима, делима, поступцима, у начину живота, — то је онда чини и пред Богом и људима и лепом и изображеном. —

Велика мудрост и много знање није увек главна ствар; та и најученији и најпаметнији човек је према Богу, као највишем суштству, само гамижући мрав. — Заиста је врло смешно, кад се ко својим знањем и мудрошћу хвалише и горди. — Што најученији људи знају, то може и у најмањем лешнику да стане; а што не знају, то је тако неизмерно много, као што је борових листића по Фрушкој гори. И ако се човек мудрошћу и Богу ни близу приближити не може, има ипак друга страна, по којој може да је Богу сличан, дакле право и истинито изображење не само да може сваки задобити, већ баш спада то сваком у дужност, да затим тежи. — *А то изображење није ништа друго, него кад по Божанственом духу осећамо, кад оно љубимо и волемо, што он воли, и презиремо, избегавамо све оно, што је Богу мрско.* — А да ми без сваке тешкоће и лако, путем свога определења корачати и ходити можемо, зато је Божији Син постао човеком, те нам је уготовио, припревио и показао лично пут и начин, којим до нашег савршенства доспети можемо. — Стога без зазора можемо рећи: *„Право изображење није ништа друго него истинска религиозност;“* што савесније човек сједи стопама Христа Спаситеља нашег, тим племенитији, изображенији постаје у њему

дух његов. — Изображен може да је како богат тако и сиромах, као год што може да је паметан како учен, тако и неучен. — Стога се може тврдити, да по нека ратарска, проста жена има кад и кад много више памети, него многа варошка дама. — Исто тако по неки сеоски ратар у извесним стварима боље мисли и ради, него многи наши новинари, званичници и многа друга господа. — Да је тако, као што рекосмо, ради смо примерима из живота и да докажемо. —

У мом селу неког примерног ратара син свршио је филозофију с одличним успехом, и то ускоро је постављен за професора на једном средњем нашем заводу. — Кад сам му као родитељу честитао, приметио сам, да се баш није здраво обрадовао брзом успеху свога сина. — На моје питање: зашто се као родитељ не радује, рекао је: „Истина, да је убрзо мој син свршио и господином постао, али спас душе његове тамо у господским круговима је у много већој опасности, него да је у нашем кругу и сталезу.“ — То одиста беше од тог простог човека паметна реч и мисао, која многим изображеном (назови) не би дошла у помет. — Права мудрост процењује вавек само унутарњу вредност и срањује, како се слаже променљивост са вечносту, а помет се међутим само земаљским и пролазним стварима заноси. —

Нека служавка у повећој једној вароши беше у служби код неког трговца слика. — Због оскудице простора а нагомиланих предмета, многе су слике поменутог трговца доспеле и у чељадску собу, међу којима се налазила слика богиње Венус, већ увек онако, како ју модерни сликари сликају. — Служавка, по природи својој честољубива и стидљива, молила је свога господара да уклони ту непристојну слику из њене собе. — Господар јој је одговорио, да чим се буде нашао купац, да ће ју одмах уклонити, а рече да слика кошта 30 фор. — Служавка премишљаше у себи: ако ју ко купи, не ће бити од хасне, јер ће другом човеку проузроковати саблазан и прљаве мисли. — И затим узде маказе и на ситне комадиће исецка слику, а од свог уштеђеног новца надокнади односно исплати свом господару 30

фор. — Господар њен је новце примио и у себи мислио зацело: како је олако добар пазар учинио. — Ко је дакле од њих двоје суров, а ко изображен, дал' господар или служавка? А међутим је исти господар учио и школе! —

Приликом последњег дочека једног нашег епархијског епископа беше се грдна маса људи искупила у, и око храма Божијег; у храму два реда у бело обучених швигарица очекиваху достојанственика. — Неки млади господичић, не обзирајући се на то, да је у храму Божијем, неку од швигарица силом хтеде пољубити. — У том моменту ћуши га неки редар, који баш у близини беше. — Сад питам, где је пристojно изображење, у жудњи-ли за слатким пољупцем, или у незграпном шамару?

У том селу живи нека сирота жена, која врло малог, незнатног иметка и шесторо своје деце поседује, па је поред свет тога, баш пре кратког времена, присвојила и једно туђе сироче, без оца и мајке, просто из милосрђа, да дотично сироче душевно и телесно не пропадне. — А на против, како је у том погледу поступао велики и славни научењак Rouseau, који је о људском праву, васпитању и т. д. писао важне књиге, које је свет у своје време с насладом читао и чита, наишао сам баш неки дан на неко дело, које доказује: да је тај велики научењак једном приликом затајио сребрну кашикицу а свој преступ подвалио на неку служавку. — Даље кад год му се родило које дете, свако је своје дете одмах дао у завод сиротих и убогих, да му деца писком и дреком не поремете мир и комодитет и да

му не проузрокују главобоље и трошка. — Сад питам од њих двоје које беше племенитог срца: дал' милосрдна а сеоска простакуша, или славни писац дела о васпитању, кога су у Француској тако звани просвећени људи, поштовали као свети-теља. —

У неку варош кад год одлазим често походим неког господина, који по положају одлично и високо место заузима. — Једном сам приликом заборавио своју сребрну дувањару на његовом столу, али је више никад видео нисам. — У истој вароши опет једном после купања заборавим свој ценни сахат, но је послужитељ купатила јурио за мном и предао ми га. — Који је дакле од горњих имао више васпитања? — И тако би могао човек вазда примера навести. —

Ниског духа олоша може се наћи у сваком сталежу, као и племенитих и изображених људи. — На леп говор не ваља се само обазирати, јер говор је често пута чедо празних речи; досетљив бити, учен, мило тепати, учтиво и галантно се понашати може неко, а да је поред свега тога низак, прљав и суров. —

Право и истинито изображење, може се слободно рећи, рађа и ствара само вера, ова има тако јаку силу и моћ, да и од најсиромашнијех и најнеотесанијег човека, који ни писати ни читати не зна, племенитог срца човека, Богу и човештву често љубивог и изображеног члана ствара. — Према свему реченом право и истинито изображење, не може се само у лепом говору, у научности наћи, већ се оно у гвозденом, челик јаком и племенитом *карактеру* очитује! —

СРПСКОЈ МАЈЦИ.

„Зашто плачеш, српска мајко,

Славо моја?

За што тужи и уздише

Душа твоја?

За што ведро твоје око

Сузе лије?

— Ко т' уцвјели? Ко ти мило

Благо узе?“

„— Не питај ме српски сине,

Славо моја!“

„— Да л' је туга са крвава,

Љута боја?“

„— Није туга са крвава

Љута боја,

Већ је туга гора, виша,

— Дјеца моја!

Често сузним гледам оком
Дјецу младу,
Што читати и писати
Још не знаду!“

„— А, реци ми, српска мајко
Славо моја,
Српску школу да л' су видла
Дјеца твоја?“

„— Ја у школу дат' не могу
Дјецу младу,
Кад помажу они мени
У мом раду!“

„— Јао Српкињо!... Несрпкињо!...
Куд си нагла?
На очима дјеце твоје
Да је магла?!

Да не виде бједа дана
Срећу своју;
Да им срца тугом туже,
А не поју?!.....

Шаљи дјецу српској школи,
Српко мила,
Да те пошље благосиљу
Твоја крила

Да се њима Срби диче
И узносе
— — — Ако ли то не учиниш,
Пуст' нек просе!

Нек ти дјеца лагат', красти
Лакше знају;

Сарајево.

Од немила до недрага
Потуцају.....

Ал' знај с тога тешка клетва
На те пада;
У горе ћеш доћи јаде —
Изненада!

Српство ће те проклињати
С твога чина;
Прокљинати дјеца твоја,
Срећа њина!

Шаљи дјецу српској школи,
Светом храму,
Да с' загрију срца њина
На том пламу.....

И црне им облачине
С чела скини,
Да помажу теби, роду,
Домовини!

Да с науче српском слову,
Српској књизи,
Тад ће бити терет лакши
Твојој бризи!

* * *

Шаљи дјецу српској школи,
Српко мила,
Да те пошље благосиљу
Твоја крила.

Да се њима Срби диче
И узносе,
— Ако ли то не учиниш,
Пуст' нек просе!

Михајло Милановић.

БАРОН МИЛОШ БАЈИЋ.

Велики добротвор народни, који је омогућио, да се српској гимназији ново-садској подигне достојна зграда, где ће подмладак нам у већој мери напajати се науком, и спремати се достојно за живот, — велики добротвор овај, преминуо је.

Угасиле се оне бистре очи, које су разабрале, да нам је један од главних расадника просветних тако рећи у опасно

сти, те је као велики син народа свога прискочио у помоћ да учврсти расадник тај, како би могао обилна плода и у будуће донети.

7. (19) августа положени су земни остаци великог овог добротвора у породичну костурницу у капели покрај села Варадије, куда се искупио силан српски свет из Темишвара, Вршца, Беле Цркве

и оне околине. Из Новог Сада је такођер било доста света. Матица Српска, и српска велика гимназија новосадска биле су изасланством заступљене. На опелу је чиновдејствовао високопреосвећени владика вршачки г. Гаврило, а појала су српска певачка друштва из Темишвара и Вршца. У име Матице Српске и гимназијског патроната опростио се са великим покојником г. А. Хаџић председник Матице, а у име српске велике гимназије новосадске г. проф. Милан А. Јовановић. Обојица су у топлим и бираним речима опртали жалост српског народа, коме је смрт тако великог добротвора уграбила.

„Што ће од сада да се богодана наука предаје у достојној згради снабдевеној свачим, што јој треба. Твоја је заслуга, велики покојниче наш! Што је скоро малаксали Србин пренуо и нову снагу добио, да истраје и да се одржи: Твоја је заслуга велики покојниче, јер си показао сјајним даровима својим, да српски народ има још великих синова својих. Што ће

српска омладина, то уздаће наше, од сада да хита у већем и већем броју у одлични тај храм просвете и да се пуни и снабдева свим оним, што човека честитим, виђеним и ваљаним чини: Твоја је заслуга велики покојниче наш! Што ће народ наш, што мила нам домовина добијати све више и више трезвених родољубивих и домољубивих грађана, којима ће добро и срећа народна и домовине највећа брига бити: Твоја је заслуга неумрли добротворе наш!“ Тако је при опелу опртао велике заслуге покојникове проф. г. Милан А. Јовановић.

И покојник овај велики не дочека, да својим очима види плод свога великог дела!

Захвално потомство ће му очувати вечити спомен и угледаће се на дела својих великих људи.

Нека је великом покојнику вечита слава, и сада и до века!

Слава Барону Милошу Бајићу!

ПРАШТАЊЕ И ПРАШТАЊЕ.

I.

Сеја ми је ружу дала,
Сама ју је узбрала:
Да се сећам у туђини
Своје сеје у даљини.

Сеја ми је ружу дала,
Па се слатко заплакала,
Око врата ми се свила
И топло ме изљубила.

Схватио сам тугу њену,
Те се сретан тек осмену':
„Немој плакат', мила Дејо!
„Дође братац опет, сејо!“

II.

Дође опет клето време,
Да оставим завичај,
Па се с бџном сешом праштам,
Полазећи у туђ крај.

Дон'о сам јој киту цвећа,
Што га даде лепи мај,
Нек се мало развесели,
Нек је часом мине вај.

Ни гледала цвеће није,
Веће мојих суза сјај,
Па се горко насмешила —
Ал' је страшан осмех тај!!

Гавра В. Гојновић.

ПРЕДЛОГ ЈЕДНЕ ГОСПОЂЕ.

Од заступнице председнице суботичке добротворне задруге Српкиња поштоване госпође *Емилије Мучалке* добили смо писмо, које је за прошли број истина доцне стигло, па му садржину нисмо могли

изнети у прошлом броју, кад би још савременије било, али га за то износимо сад кад можемо, нека о њему размисле чланице наших добротворних задруга. И на другом месту у овом листу где је изнесен

рад суботичке добротворне задруге Српкиња говори се о истим овим предлозима, али смо их ипак хтели и овде засебно да изнесемо.

Као што је познато, суботичка добротворна задруга Српкиња је из својих средстава установила стипендијску закладу од годишњих 300 фор. ради даљег изображавања интелегентних Српкиња, и ове године је расписала стечај на стипендију, а о Преображењу је обављен избор питомице. Компетенткиња је било 32, од којих су њих 16 са одличним успехом свршиле своје науке. Та појава није обична, и показује нам, колики велики проценат даровитих женскиња има код нас, које су на жалост упућене да траже помоћи за усавршавање својих душевних способности. Појава та је и побудила пошт. гђу Емилију Мучалку, да нам о овоме пише, да њена размишљања о овоме овде у листу изнесемо.

Од 32 компетенткиње су њих 16 одличне! А суботичка добротворна задруга Српкиња могла је своју стипендију само једвој дати, и дала ју је одличној ученици. Њих 15 одличних ученица мора ће на по пута застати, јер нема средстава за њихово даље изображавање. А колико још има одличних талената, који се можда овде и нису пријавили, држећи можда, да ће им труд узалудан бити.

То што је могла суботичка задруга Српкиња учинити, то могу учинити још неке наше веће и богатије задруге. Могу и оне издавати годишњу стипендију и унапређивати наше даровите женскиње. Но код нас има доста и бројно мањих те

материјално слабијих задруга, које би се могле удружити, да заједнички оснују по једну стипендију. Кад би се све по пет наших задруга сложиле и обвезале, да ће месечно давати по 5 фор., то би управо била стипендија од 300 фор. годишњих. А наше постојеће 32 задруге могле би само на овај начин основати шест нових стипендија осим оних, што би богатије задруге саме за себе основале. Куд би онда отишли? Колико би се даровитих Српкиња могло усрећити тим начином. Изваћање пак ове замисли не би наишло на никакве тешкоће, јер месечни прилог од 5 фор. тако је умерен, да га свака задруга може дати, само би морале ма циркуларом споразумети се наше задруге, и оваке групе по 5 задруга саставити. А то би могле саставити наше велике задруге, кад би позвале своје најближе 4 задруге да њима месечни прилог уплаћују.

Да је овај предлог могао у прошлом броју изаћи, што би и ми радо били учинили, само да нам није доцне стигао за прошли број, то би се исти већ досад могао и остварити, и женске задруге би могле биле од суботичких заосталих одличних ученица неке за своје питомице изабрати. Но и овако није касно, ако се наше задруге сагласе са овим предлогом, што држимо да ће и учинити, јер је предлог врло користан и даје се лако остварити, па наше веће задруге одмах почну на њему радити, могао би се у течају од 2 недеље дана већ и избор обавити од оних суботичких компетенткиња.

Ми овај предлог најтоплије препоручујемо, и желимо да се што пре оствари.

С БОГОМ ОСТАЈ!

(ПО ЛЕНАУ.)

Одоше часи, одоше пусти,
Срећу је моју заборав скрио,
Ка' осмеј благи са твоји усти,
Што ми је мелем некада био.
На њих се душа тужно помиња,
Срце се цена, љубав још тиња.

Вршац

Па с Богом остај! каткад се сети,
Па ми по неки часак посвети,
Сети се оног кој' лута, блуди,
Ком' боли тешки раздиру груди,
За тобом који тужно уздише —
— Ал' кога нећеш видети више.

Владимир П. Влајић.

ХИ. МЕЂУНАРОДНИ МЕДИЦИНСКИ КОНГРЕС У МОСКВИ.

Од како је наука почела у новије време дивским корацама да напредује и од како су саобраћајна средства скопчала и зближила цео свет, од то доба су и учени људи почели и непосредним саопштавањем да унапређује науку и да пробуде интересовање и у шире публике о напретку науке. Тако се од времена на време одржавају медицински конгреси сваки пут у другој којој великој вароши.

Ове године одржан је конгрес тај у великој руској вароши у Москви, куда се стекло око 7300 лекара, од којих су половина били страни лекари. 7. (19). августа отворен је овај конгрес у московском великом позоришту. За време његовог трајања биле су многе свечаности, тако, да није сваки могао доспети на све ове разне забаве и гозбе.

На конгресу овом било је толико расправа, да је немогуће о њима свима преглед донети, само ћемо да споменемо оно, које ће интересовати и ширу публику, или што нам показује напредак практичне медицине.

Може се казати, да је конгрес овај у Москви поглавито се бавио питањима, која се баве изучавањем живаца.

Од општег интереса било је предавање Крафт-Ебинга чувенога психијатера о мжданом и живчаном побољевању. Говорник је тамно насликао модерну културу као важан узрок нашег опадања у душевној снази. Пре сто година једва се знало за такве болести а сада се намножила у ужасној количини. Сада су душевне болести распрострањене и код војске, и код женскиња, а у последње доба у ужасној мери у младића на чак и одрасле деце. Они увећани захтеви, које ставља модерни културни живот на наше живце свакако су од великог утецаја. У драстичној боји насликао је те захтеве, што на мозак и живце ставља модерна борба за опстанак, отмица за хлеб наш насушни и за уживањем, невоља радника на једној, а утакмица подузимача на другој страни. Грчких младожења све је више, а тиме све више женскиња остају неударе, које се такођер морају за опстанак борити. Женске раде-

лице са премаленом заслугом, а са великом чежњом за уживањем, — ето то је дугачак ред штетних уплива на човечији дух, чија се равнотежа напоследку и поремети.

Руски чувени научењак Менчиков описао је кугу и о њој предавао. Ова болест (далеко јој лепа кућа) занима највећма оне лекарске кругове, који су или у самој Азији или близу ње. Тако се осим руских научењака испитивањем ове страшне болести највише баве јапански научењаци, који хоће ето да отму првенство у отгрићу кугиног бацила. Што је на овом конгресу као радосна појава избила, то је та, да су и тој страшној болести пронашли лека, те се против ње олтује као против богиња. И у овом проналаску се спомиње славно име Ру-а (Roux) који је и код серума за дифтерију онако огромних заслуга стекао. Дакле су измислили сад серум и против куге. Др. Симон, који је при последњој куги у Индији научно испитивао ову болест, вели да су од 200 олтованих против куге, само ју је један добио.

Професор Лајден из Берлина предавао је о модерном лечењу туберкулозних болести и државном старању о њима. Он се је у последње доба ставио на чело покрету, да се начине народна лечилишта за туберкулозне. Одприлике један милијун људи годишње утамани ова несретна бољетица у Европи, те је главни задатак модерне медицине, да се успешно ухвати у коштац с њоме. Непосредан прелаз од родитеља на новорођену децу није доказан. Тек под особеним условима добијају деца диспозицију за њу. Деца, која се за времена оделила од болесних родитеља, па су се згодно хранила и имали здраву околину нису се поболела. За то Лајден и вели да је претеран страх од бацила, као преносача и изазивача болести ове. Он дели лечење против ове болести на лечење против изазива ове болести (против бацила) и на лечење хигијенско дијететично. За прво лечење чини услуге креозот и друга средства, али баш сасвим сигурна нису. Још мање се показало као добро средство, што га је Кох 1890 г. употребио, тако звани туберкулин, а у нови Кохов тубер-

кулин слабе наде полаже. Али скрштеним рукама се не сме седити, болесницишту помоћи и траже лека. А ово још по најбоље налазе у заводима који су основани по образцу Бремеровом у Герберсдорфу. Ни бреговити крајеви, ни југ, па ма то била Италија, Египат или јужна Африка, нити морска клима, — све то не лечи болесника сигурно, ма да сваки овај крај има нечег доброг за себе. Па ни сама купатила, као што су Салцбрун и Рајхенхал, не сматра он баш као лечеће факторе, ма да их препоручује онима који неће да иду у заводе за лечење. Лајден вели, да се услови за лечење плућних болести могу наћи у сваком пределу, само ако ти заводи у здравој околини леже, шта више, вели, да је и боље, да се болесник у оном пределу лечи, где је одрастао и где живи, него да се на југу у лечењу разнежи, па кад се врати у своју постојбину а он

да је изложен непрестано назебу. Фактори, који у таким заводима сложено сузбијају туберкулозу, јесу по назору Лајденовом: 1. клима, 2. добар и чист ваздух, па и у собама где се лежи покрај отвореног прозора удисан, 3. обилна, према томе, колико болесник може да поднесе, удешена храна, којој је задатак, да опадање тела накнади и још сувишка начини, 4. кретање, 5. методично лечење и вежбање болесника, 6. лекови који све ово потпомажу.

Лајден мисли, да се и изван оваких завода може лечење с успехом обавити, само је скупље и заузима више времена. Већ многе државе имају овакве заводе за лечење грудоболних, од којих на првом месту стоји Енглеска.

Из овог кратког извештаја, кога смо по горњим новинама донели, могу наши читаоци видети важност оваких медицинских конгреса.

МИ СЕ ДОБРО РАЗУМ'ЈЕМО.

Н'јеси рекла да ме волиш —
Тајила си, злато, је ли? —
Поглед нам се крадом срио
И — ми смо се разум'јели...

То бијаху звучне р'јечи,
Задахнуте миром р'ужа;

1894.

То бијаше мелем, што га
Рај бономе срцу пружа.

На што р'јечи — пусте р'јечи —
Кад је срце глухо, н'јемо?!
Погледај ме, лане моје, —
Ми се добро разум'јемо...

Вељно.

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Суботица.

Суботичка добротворна задруга Српкиња имала је ове године, осим свечане седнице своје држане у прославу двадесетогодишњег опстанка свог, две главне скупштине, на којима су донете, важне одлуке. У скупштини од 19. јуна т. г. узет је на знање извештај о одржаној беседи, по коме извештају чист доходак беседе је изнео 132 фор. 24 новч., даље сталне прегледачице рачуна г. г. Милка Поповићка, Ем. Мучалка, Марија Зарићка и Ана Карановићка писмено јавише, да су прегледале рачуне добротворне задруге ове, и да задружни капитал износи 6349 фор. 57 н., који

носи 5⁰/₁₀₀ камате. Пошто је дакле створен фонд, који доноси више од 300 фор. годишњег прихода, то у смислу задружног устава буде закључено, да се на задружну стипендију од 300 фор. распише стечај са роком до 1. августа и питомица на Преображење т. ј. 6. августа избере. У течају дакле од 20 година поред оних разних добротворних и прилагања на просветне и добротворне цели, задруга је достигла главну цел своју, основала је стипендију од 300 фор., годишње, којом ће изучити своју питомицу на вишим наукама. да до свога самоиздржавања дође. Заиста лепа и племенита мисао, која за-

служује опште признање и сваку хвалу. На задругаркама приметило се осећање особите радости и унутарњег задовољства, ради остварења главног задатка свога удружења, схваћајући свака значај вишег образовања женскиња у нашем народу, с тога се јако интересоваше за избор питомице.

Закључак скупштински у погледу задружне питомице извршен је. На расписан стечај у прописаном року приспело је 32 молбенице, неочекивани и изненадни резултат. Међу компетенткињама беше 16 чисто одличних, 9 врло добрих, 6 добрих и једна са непотпуно устројеном молбеницом. Задругаркама је јако годило, што су дошле до искуства, да су погодиле прави пут, који води бољитку народном, и на ком се унапређује друштвени положај женскиња и њихово више образовање, но при помислу колико их је много одличних и заслужних без потребне материјалне помоћи, а како је мало учињено код нас у корист образовања женскиња, заиста сваки се мора растужити. Избор је био веома тежак, поред особито лепе квалификације компетенткиња, долазиле су са свију страна препоруке у разним правцима, које су ишле за тим да појединим прибаве предност. Одбор, који је позван био, да састави кандидацију, морао је прсучити све молбе са прилозима, све околности и прилике у обзир узети, и безпристрасно судити о том, која је између толико одличних најдостојнија и најзаслуживија, да се у границама кандидације избору припусти? Постављено је начело, да се владање, даровитост, материјално и породично стање и оцене из појединих предмета узме за мерило. Према томе дошле су у кандидацију ових шест компетенткиња: *Даринка Радојчићева* из Кузмина, *Јелена Шоповићева* из Панчева, *Мара Максимовићева* из Мола, *Ана Брашованова* из Вршца, *Милица Пандуровићева*

из Ирига и *Исидора Штеријина* из Н. Сада. Главна скупштина одржана 6 августа о. г. са свима против једног гласа изабрала је Јелену Шоповићеву за своју питомицу, која је вишу девој. школу у Панчеву с одличним успехом свршила, и пошто има особита дара за музику, то ће се идуће шк. године уписати у конзерваторију у Прагу. Тако се свршио избор питомице код субот. добротворне задруге Српкиња, и сада стоји до гђе Шоповићеве, да даром и трудом својим достигне положај, са кога ће моћи народу српском користити, и тим оправдати поклоњено јој поверење задруге и у пуној мери одговорити очекивањима са више страна.

По нашем знању суботичка задруга је прва, која је основала стипендију за више образовање женскиња. У нашем народу има преко 30 женских задруга. Приликом сада описаног избора питомице увидило се, колико много има даровитих женскиња у нашем народу, које по способности и спреми својој могле би временом важан положај заузети у нашем народу, и знањем и умењем својим користити му, но недостају им материјална средства. Ова околност побуђује нас на размишљање, не би ли се могло створити више стипендија за женскиње и ако, којим путем и начином? Ако поједине задруге по нарочитом задатку свом не могу, не би ли могле све скупа? Кад би свака само 5 ф. месечно жртвовала ва ту цел створило би се 5—6 стипендија од 300 фор., а тим би се удовољило бар делимично горућој потреби ради вишег образовања женскиња и одузела могућност, да се изгуби многи ванредан дар код наших женскиња због тога, што јој недостаје помоћ за своје даље образовање. Нашим женским задругама препоручујемо најтоплије, да о овом предмету размисле и своје мњење саопште.

МОЖЕ БИТИ...

Може бити да ће скоро
Моме жићу доћи крај,
Смрт ће клета једним махом
Срушити ми тугу, вај!

А ти ако, злато моје,
На тај гробак доћеш кад,

Сјети ме се — та због тебе
Ја пропатих доста млад!

Па пустиш ли сузу коју
На ледени гробак тај,
И пепелу трошном моме
Тад ће лакше бити, знај!

БЕЛЕШКЕ.

ПРОСВЕТА.

— У Загребу су добиле дозволу оне женскиње, које су на жеском лицеју положили испит из латинског језика, да могу своје науке у Цириху на свеучилишту наставити.

— Црквени одбор у Кусићу, желећи да обнови цркву старог порушеног манастира Кусића, од кога су сад само зидови и торњ остали, обраћа се јавним позивом на народ српски, да му прилогом притече у помоћ. Осим тога што је позив управљен баш на извесна лица, спомињу се у позиву и „богољубазне дичне Српкиње и Српкињице и родољубиве женске задруге,“ да од своје стране учине по могућности својој прилог.

— Патронат карловачке вел. гимназије поставио је за редовног професора музике и певања г. Душана Котура, који је као свршени богослов учио се на прашкој конзерваторији музичкој вештини. Тако ће сад карловачка вел. гимназија имати оспособљеног професора за музику.

— Изашао је Шематизам епархије бачке, кога је издала управа епархијска за год. 1897. На првом је месту „Кратка историја бачког владичанства“ од проте новосадског Милана Тирића, и биографије бачких епископа од архимандрита Митрофана Шевића. У бачкој дијецези има 65 цркава, 13 капела, 63 пароха, 13 помоћника парохјских, 7 администратора, 3 протопрезв. помоћника, 9 личних помоћника и 3 ђакона. Српских православних душа има свега 165.206 од којих су 98.255 мушки 66 951 женски. Назарена има 2029. — Школа има 185, редовних учитеља 120, редовних учитељица 50, привремених учитеља 8, привремених учитељица 7. Деце за школу способне има 24.936 од којих иду у њих 16.369. Забавишта има 7 са толико исто забавиља.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Нико се свеже шљиве и прено зиме могу сачувати? Треба набрати здравих и потпуно зрелих шљива онолико, колико желимо за зиму да оставимо; но при брању треба кидати шљиве са петелкама. Затим узети какав сандучић и на дно метути један слој пенела, па шљиве поређати, али тако, да једна другу не додирује, па

овда једним слојем пенела покрити и други ред ређати све тако до врха, а тада се сандук затвори и на какво склонито место остави. На тај начин имаћемо потпуно свежих шљива чак и о Ускреу.

Средство противу стеница. Узми зеленог лишћа од конопље, студи и сок испеди, па са воловском жучи помешај. Овом смесом намажи кревете, астале, дуварове и сва она места и пукотине, у којима се стенице легу, и за неколико дана све поцркају. Ово је тако сигурно средство да је довољно само једанпут намазати.

Против мишева у зградама препоручују терпентин. Мишеви никако не трпе мирис терпентина; с тога, када се терпентином натопе крпчићи или лучина, па се завуку у мишије рупе, мишеви ће се разбећи. После две недеље треба поново натопити крпе или кучину па нема бојазни да ће се мишеви вратити, бар не тако скоро.

ЗДРАВСТВЕНЕ БЕЛЕШКЕ.

Школа је најподесније средство за распрострањавање здравствених поука у народу, а бар ова главна правила школске хигијене требало би да сваки учитељ деци објасни, а вредно је да се добро упамте:

1. Рано лези и рано устави. Одмах по устајању нека ти је прва брига да умијеш лице, да опереш уши, врат и горњи труп, а по себи се разуме, да руке треба опрати сапуном и кошу очешљати. Ко се лети рано одпочне купати у хладној води, тај се полако оснажи и навикне на хладну воду, да се може и зими купати у њој и у неналоженој соби а без штете по здравље, само ако је иначе здрав.

Умивање по бунарима и кладенцима не вреди ништа, јер се пере само лице.

2. У топло летње доба купај се марљиво у текућој води, али никад дуже од $\frac{1}{4}$ часа, а после купања обриши тело каквим оштрим убрисом.

Купатила ради чистоте тела не треба ни зими никако изоставити, а ноге ваља опрати бар сваки 8 дана. *само у*

3. У јутру кад устанеш, а ако је могуће после сваког обода опери и протрљај уста и зубе. Испирај гушу и у јутру и у вече свакога

дана Нокте чисти свакога дана, јер се испод њих често скрива клица болести, али не мој их никад чистити у друштву него код своје куће.

4. Телу су веома угодна сва умерена кретања, па за то се и једноме и другоме полу препоручују игре са трчањем и скакањем, гимнастику, пливање, тоциљање на тоциљајкама, радови у пољу и башти.

5. Сувише топло одело разнежава тело па зато је нездраво. Ко никад не топли свој врат најмање ће назепсти; главу ваља на пољу лако покрити а у соби никако.

Корзети су шткодљиви а такође исто и тесна обућа — обоје доносе неприлике.

6. Буди умерен у јелу и пићу. Још из детињства навикавај се на редовне обеды и клони се пабирчења између њих, а поглавито се чувај слаткиша, јер кваре желудац и зубе. Не једи никад врела јела, једи лагано и жваћи добро. Читање за време јела није здраво.

7. Свеж ваздух и сунчана светлост неопходно су потребни за здравље; старај се да обоје обилато и дуго струје у собу за спавање и становање.

8. Лети ради колико је могуће при отвореним прозорима, а зими обнављај собни ваздух више пута дневно отварајући врата и прозоре.

9. Није нездраво спавати лети код отворених прозора, само не одмах до њих него мало у страну.

10. Избегавај дизање прашине по соби, а такозвано пајање треба увек да буде влажним прибором за чишћење.

Уљудан човек никад не пљује по собном поду а такође никад незалупљује врати.

11. Не читај и не пиши у сумраку а такође немој у сутону радити никакав ручни рад.

При писању држи тело усправно, не наслањај груди на ивицу писаћа стола, нагни главу мало унапред и ослањај се потпуно табанима на под.

12. Не пребацуј ноге једну преко друге нити у колену нити око кожных зглавака и не подвизај ноге испод столице.

13. Седи увек тако, да ти је светлост (или лампа) са леве стране, а како при писању, тако и при читању треба да ти је око удаљено од предмета бар за 35 см.

14. При писању наслони руке до лаката на сто.

15. Како је за здрав дух нужно и здраво тело, то упамти ова правила, владај се по њима, па можеш постићи обоје.

„Н. З.“

— *Воће као храна.* Воће се сматра као најприроднија и најздравија храна за људе. Њиме се предупређују многе болести, а може послужити и као добар лек. Никаква храна не прави тако чисту крв, и ни једна храна није тако чиста као воће. Где је много воћа, ту је народ здрав и напредан. Мало је тако лепих ствари, као у пролеће воћка пуна цвета, а у јесен пуна зрелог плода. Нека домаћице то добро упамте, и у домазлуку много воћа употребљују. Старо и младо ваља што више воћем да се храни.

Кад матере хоће својој деци радост да учине, оне им купе бонбоне, или друге посве шткодљиве слаткише. Ни једна мати при том не мисли, да тиме своме малиши врло рђаву услугу чини, да им управо здрављу шткоди. Може се рећи, да је то управо атентат на деџи желудац, чији се органи за варење и тако тек развијају. Ако матере хоћеју да одвикну своју децу од слаткиша, који и тако навикавају њих на облапност, нека својој деци дају *воћа*, које ће деца наскоро већма заволети, него слаткише, а које ће и њиховом здрављу погодније бити. Особито су јабуке прве међу воћем. У свако доба дана могу деца јести воћа, особито пред спавање, јер ће деца имати миран и снажан сан због уредног сваривања, што воће у великој мери подпомаже.

— Лети се обично човек тако расхлади, што не пази на велику разлику у топлоти на сунцу и у хладовини. Ако се когод брзим ходом или уморним радом јако загреје, онда обично тражи хладовину, да се тамо одмори и расхлади, а при томе не мисли, да ће баш ту озепети. То је тако исто, као кад би зими изашли из загрејане собе онако неогрнути напоље. Ко је лети загрејан, тај нека тражи тако место да се одмори, које је топлије од оног, где се он загрејао, па кад се стишао, онда тек да иде у хладовину. Кад когод после умора каквог одмах скида хаљине, чешће ће пута у соби код куће озепети, него на пољу. У опште, ко је год уморан, нека не тражи никаква начина како ће се нагло расхладити, јер то ће га слабити, а може му бити и по здравље опасно.

ПОУКА, КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ.

— Српска књижевна задруга отворила је уписе на шесто коло њених књижевних издања, у које ће ући ова дела: 1. Живот архимандрита Герасима Зелића. 2. Босанчице, кратке приче из Сарајева од Мите Живковића. 3. Горски цар,

роман Светолика П. Ранковића. 4. Бијесни Роланд од Лодовика Ариоста 5. Завјет, драмат Симе Матавуље. 6. Историја Карла XII. превео Стојан Новаковић. 7. Издани и подземне воде, од др. Светолика Радовановића — Уписани рок је до 1. децембра о. г. Улози су за ово коло исти као и код досадашњих.

— Изашла је из штампе и може се добити код писца *Читанка* за српске више девојачке школе, саставио Мита Ђорђевић, учитељ у српској вишој девојачкој школи у Новом Саду. Издање пишчево. Српска штампарија Дра. Светозара Милетића. 1897. — Цена је књижи једна круна. Књига је у тврдим корицама. — Српски Православни Народно-Црквени Школски Савет у Ср. Карловцима, у седници 7. (19.) марта 1897. под бројем ШС. 36/57 ех 1897. примио је и одобрио ову књигу за српску читавку.

— Изашла је из штампе књига „*Српска граматика*“ за срп. више девојачке школе, саставио Јован Благојевић, учитељ српске више девојачке школе у Сомбору. Сомбор, издање пишчево, 1897. Цена 80 новч. — Ова је књига одлуком Вел. Школског Савета под бројем 36/57 ех 1897. за школску књигу одобрена.

— *Српски пчелар*, орган за српске пчеларе, година I. број 12. — Заштитник је листу Његова Светост Патријарх српски Георгије Вранковић. Главни уредник Јован Живановић. Одговорни уредник Иван Маширевић. — Срем. Карловци. — Од овога листа који завршује своју годину заједно са радњом око пчела, дакле месеца септембра, изашло је 12 бројева. Овај врло ваљани лист препоручујемо свима, који се пчеларењем, овим лепим и корисним занимањем баве.

— У Берлину ће ове године на немачком језику изаћи дело под насловом: „*Lexicon der deutschen und österreichischen Schriftstellerinnen der Gegenwart*“, који ће лексикон уредити чувена немачка списатељица Софија Патаки. Иста уредница се обратила и нашу поштовану сарадницу гђу *Јелицу Беловић—Бернадзиковску*, и искала од ње податке о њеном животу и раду. Лексикон овај биће виђен у немачкој књижевности, па ће свакако бити велика почасти за оне књижевнице, које ће се у њему спомињати. Радујемо се што ћемо наићи у њему и имена наших списатељица.

— Књижевник наш, *Драгушин Ј. Илић*, објављује, да продужује рок уписивању на дело његово „*Хаџи-Ћера*“, пошто исто не може бити готово пре краја августа по ст. кал. па с тога и продужује рок за уписивање до тога дана.

— Изашла је из штампе књига „*Денаморн*“, сто прича од сто најславнијих писаца светске књижевности. Уз сурадњу сурадника „Бранкова кола.“ Књига друга Свееска девета. Сремски Карловци. Цена је свесци 20 новч. — У овој свесци су ове приповетке: Лист за листом, од Премеса. — После сахране, Marco Brosiger. — У грунтовници, Јанко Крсник. — Приповетка у француском стилу, Bret Harte. — Метеор, Сергије Нормански Сигма. —

РАЗНЕ ВЕСТИ.

— *Нове ципеле*. Кад жена добије нове ципеле, она се сасвим другчије понаша, него мушки. Она неће мицати претима и вући догле док јој лице не поцрвени као паприка, и док не може да одахне као што то чине мушки; она неће ногом лупати о патос, да ципела сасвим наиђе. Него ће жена ципелу прво пажљиво до пола навући, па ће је онда опет скинути, да види, да ли је то баш ципела на ту ногу, онда ће ципеле на ново обући, па ће их замишљено гледати, и на послетку рећи, да су добре. Кад их још и даље гледи, приметиће да има једна бора, онда ће окретати ногу и ципеле са свију страна загледати, и напослетку узвикнути: „Уф; ала су ми велике ове ципеле!“ Онда ће их опет скинути, посматраће штикле, ђонове и ципелу изнутра, опет ће их обући, па ће се прошетати неколико пута по соби, рећи ће својој бољој половини да ове ципеле неће никако узети, скинуће огледало, да још једанпут посмотри ефект, ходаће још тамо амо, погледаће се још једно тридесет до четрдесет пута у огледало, како јој стоје ципеле, рећи ће да јој те ципеле праве велику ногу, и да нису за њу, још ће их тричетири пута скинути и обући, цитаће свога мужа за мњење, које после неће у обзир узети, ову целу процедуру ће још једанпут поновити, и онда ће на послетку рећи, да — узима те ципеле.

Цилиндар за лампе. Многе ствари у кући, које се већ од давнашњих времена употребљују, тако су ушле у обичај, да већ нико и не мисли, да је било времена кад њих није било. Кад упалимо лампу, па метнемо стаклени цилиндар око пламена, који од оног тавног пламена што се јако дими, одмах начини светао и чист пламен, ми и не мислимо да је било времена, кад за тај стаклени цилиндар људи нису ни знали. А тек је нешто и преко сто година, од кад се он употребљује. А пронашао га је Арганд, онај исти,

што је у лампама изумео и оне округле фитиље, који тако јасну светлост имају. Пронашао га је пак случајно. Његов млађи брат у игри својој метне на лампу поред које је Арганд

радио винску боцу, којој је дно било отпало, — и Арганд одмах примети, да пламен нешто веселије горе. Из тог је он онда разним пробањем дошао до стакленог цилиндера.

Л И С Т А К.

ИСТОРИЈА ЈЕДНОГ ПЛАГИЈАТА.

Госпођица Зорка је списатељица. Ко ми не верује, нека узме последњи број „Забавника“ и ту ће наћи једну лепу, врло лепу цртицу, коју је написала баш главом госпођица Зорка. Та цртица донела јој је толико славе, толике похвале од стране њезиних родова, пријатеља и познаника, да је могла бити сасвим задовољна.

Па ипак госпођица Зорка није задовољна са тако сјајним успехом. Нешто је љутита, немирна и нервозна. Но нико и не узима на ум ту њезину зловољу, та за Бога једна модерна списатељица и треба да буде нервозна.

А госпођица Зорка је нервозна — ужасно нервозна! А после је много крив и њихов кућевни лечник, млади др. Милан М. Место да озбиљно испита њезину болест, он јој наређује да се шета по слободну ваздуху, да рано леже и рано устаје, да се провађа са својим другарицама и та смешно је и рећи, да помаже мами у кухињи!

Као да она нема племенитије забаве од свега тога, као да је она рођена на то, да кува ручак и да се шета са својим другарицама, као да је она обична девојка а не славом овењчана списатељица!

Таке, и томе подобне мисли кретариле су кроз лепу главу госпођице Зорке баш онда, кад јој служавка пријави доктора.

„Шта га нисте пријавили мами?“ запита Зорка зловољно.

„Господин доктор баш су ми изрично заповедили да их пријавим госпођици.“

„Па онда — нека изволи“ рече Зорка гласно а у себи: „можда се ипак покајао, што моју цртицу није ни једном речи похвалио.“

Но не имаде када размишљати о доктору и његовој неучтивости јер у собу ступи предмет њезина размишљања.

„А од куд ви у то доба?“

„Долазим као лечник иначе не бих смео тако поранити.“

„Тако — ја нисам болесна!“

„Још нисте, али мени се слути, да ће те се ви кроз кратко време разболети. И баш та слутиња доведе ме овамо!“

„Слутиња! А од када ви верујете у слутиње?“

„Е, да ви знате шта сам ноћас сањао, ви би подпуно разумели моју бојазан.“

„Сањао! — Докторе, докторе, зар ви дајете што на снове!“

„Иначе никад не обраћам пажњу на њих али овај сан тако је необичан, тако чудноват — да —“

„Али, за Бога какве, свезе има тај сан са мном?“

„Видите, ја и сам не могу да појмим, од куда у мени та бојазан, да ћете се ви разболети кад вам ја тај сан испричам, не опасно, али ипак мала несвестица — или тако што —“

„Ах, сад сам већ радознала!“

„Не — боље да ћутим!“

„А — никако! Сад ми морате испричати све.“

„Али —“

„Или ви можда мислите, да се ја плашим ваше приче. Ја нисам сујеверна!“

„Тим боље! Бар ћете и мене излечити од те глупости.“

„Ви то рекосте некако подругљиво.“

„Е — да —“

„Па ипак ћете се уверити, да је ваша бојазан била узалудна. Даклем почните!“

„Е — кад није друкчије, морам почети!“

Елем — сањам ја ноћас, да ја нисам ја, него да сам лепа, млада госпођица —“

„Охо —“

„Да! Јелте, да је то чудно?“

„Даље, даље!“

„Даклем ја сам лепа, млада госпођица, али не обична девојка, какве среташ на сваком кораку — не — ја сам посестрима муза, ја сам неко неко узвишеније биће, које с' пуним правом гледа преко рамена на остале сићушне створове,

који су толико срећни, да се у мојој близини налазе.“

„Једном речи ђеније — па даље, даље.“

„Даклем ја сам ђеније и као такав слављен од свију мојих познаника и пријатеља. Но ја нисам задовољан са досадашњом славом својом, ја нисам задовољан, што се моје песмице и приче у кругу мојих пријатеља радо читају, ја тежим за вишим. Тога ради ја врло много читам, јер то ми је једини начин, да дођем до савршенства. Једног дана дође ми до руку врло лепа новелета, коју нађох у неким немачким дневним новинама.“

„Но —“

„Ви ћете ме сасвим омразити, боље да прекинем.“

„Не знам зашто да вас омразим.“

„Видићете кад дођем до краја! Елем, ја прочитах ту новелету једаред, па и дваред, па и више пута. И што је више читам, све ми се боље допада. „Но, то морам превести на српски“ помислим у себи. За тим ме одазваше а ја оставих новине на писаћи сто. Баш добро знам да сам их тамо оставио. Тај дан дођоше нам неки гости, и ја се забавих с њима, те тако сасвим заборавих на новелу. Тако ме прође неколико дана у разним забавама и пословима и ја готово сасвим заборавих шта сам намерио. После неколико дана, ја се сетих новеле и хтедох да почнем превађати — јест — али новина ни од корова.

„Али — госпођице, ви сте нешто бледи —“

„Чини вам се.“

„Може бити! Но помислите, како ми је било, кад видех да је нестало новина. Сад, док ја пишем по други број, док стигне, проћиће ме воља. Шта да радим? Лупао сам главу читаво по часа, затим се досетих. Написаћу је онако, како ми је остала у памети а на крају ћу написати: „по немачком — Зорка М.“ Пардон — ја сам се у сну звао Зорка! Али — мени се чини, да вас је моја прича уморила! Боље да прекинем!“

Госпођица Зорка не одговори ништа само махну руком за знак да продужи.

Даклем, као што сам намислио тако и учиних. Напишем новелу онако, како сам је запамтио. Но пошто сам био нестрпљив то неиспадне новела него цртица. Чим сам био готов ја је пошљем „Забавнику.“

Већ у идућем броју одштампаше моју цртицу, но на моје велико изненађење изоставише оно „по немачком.“ Сад или сам ја заборавио да то

напишем, или они то случајно изоставише. Нисам ни мислио да ће ми та мала цртица донети толико славе и похвале. Хтедох свакоме рећи, да је то тек по немачкоме израђено, но моји пријатељи ми не дадоше доћи до речи а да то у идућем броју треба да исправим и не паде ми на ум „Али госпођице, вама је заиета зло.“

„Није није ми ништа!“ одговори госпођица Зорка једва чујним шапатам.“

„Ни то још није све. Тек сам ја најбоље уживао у својој слави кад ме снађе нешто врло непријатно. Један од мојих познаника, хоћу рећи од мојих пријатеља, никако и ни једном речцом не спомену ми моју цртицу нити ми честиташе на успеху. То ми беше врло непријатно. А знао сам врло добро, да ми је то мој најбољи, најискуснији пријатељ — који би и душу дао за мене —“

„Господине!“

„Пардон, ја сам сад госпођица Зорка. Једног дана дође ми једна госпођа у посету, за коју сам врло добро знао, да ми није наклоњена. Та госпођа после уобичајених фраза пређе и на моју цртицу. Са слатким осмехом она ми спомену, како јој се учинила позната тема — коју сам — обрадио, како јој се чини да је негде нешто налик на то читала али она је далеко од те помисли, да би госпођица Зорка могла учинити „плагијат.“ Можете и сами замислити, како ми је било у тај пар — али — али та вама је зло — за Бога —“

„Ја — ја нисам учинила плагијат — ја“

„Али госпођице, та о вама није реч!“

„Ах — ах — несвестица“

„О — моја слутња“ рече доктор и зазвони

„Воде“ прошапта Зорка уплашеној служавци, За тили час дотрчаше сви домаћи.

„Шта је за Бога?“ запита забринуту отац Зоркин.

„Мала несвестица и ништа више Умирите се! Није ништа опасно. Ето већ долази к себи. Растројени живци услед прекомерног напрезања ума. За неко време мора се са свим одрећи сваког умног рада.“

„Боже мој — кад би она кога слушала“ уздахну мати и пригну се својој јединици. „Како ти је чедо моје?“

„Ах!“

Отац и мати се згледнуше и уздахнуше.

„Требало би да одпутујете куда с госпођицом.“

„Али куда?“

„То је све једно. Куда госпођица хоће“ рече млади лечник и пригнув се госпођици шапну: „опростите, мало је одвећ горка медицина али ја се надам, да ће помоћи.“

„Ах“ уздахну Зорка.

„Још можете послати исправак у „Забавник“, идући број тек прекутра излази.“

Затим се препоручи забринутим родитељима.

„Госпођице, владајте се по моме савету и ви ћете оздравити. Одпутујте што пре — да би вам се што пре повратили здрави и душом и телом.“

Госпођица га одпрати до врата и срдито шапну: „докторе, ја вас мрзим.“

„А ја сам вам најоданији пријатељ.“

Даница Бандић.

МОДЕРНА ЛЈУБАВ.

СИЛУЕТА.

Прича *Јелица Беловић—Бернадзиновска.*

„Је ли овај прстен каква успомена?“

„Јест.“

„Јесте ли заручена?“

Јесам.

„А зашто ми то прије нисте рекла?“

Ја — ја — ја мишљах, да ћете то и онако доста рано сазнати.

Лени младић држаше њезину ручицу у својој, док је говорио. Она му тога није бранила. Сјећаху у миришљивом хладу убаве шумице и ту се прастара драма од „двоје драгих“ стала распредати. Овака драма одавна се руга сваком људском рачуну.

Лепо плавооко дјевојче у елегантној прољетној хаљиници, гледаше сјајним погледом свога кавалера па кад јој овај рече: „Ви за цијело жарко љубите вашег заручника!“ она само слеagne облим раменима.

„Нису ме то никада питали. То је први мој богатији просац, па су ми за то на срце ставили, нека га ни пошто не одбијем. Разумијете ли то?“

„Мислим — да!“ рекне он промуклим гласом „Али —“

„Али што?“

„Драго ми је, да у оваким приликама нисам ја онај човјек.“

Она повуче своју ручицу из његове. Сунце пошаље трачак између гранчица баш на лепу главицу красне дјевојке.

Сав је зрак мирисао чаробним мирисом младиности, лепоте и лакомишљености.

Баш у тај мах путоваше из оближњег града повосан и озбиљан младић амо у овај мали рај у близину своје заручнице.

Још осамнајет сати дакле припада овим ервеницима у шуми. Знаду ли они то? Мисле ли на то?

„Ви се љутите на мене!“ рече младић и погледа дјевојци у сјајне очи.

„Љутим се!“ рече она и намргоди ведро чеоце.

„Молим лепо, не љутите се,“ рече опет мекан и узбуђен мушки глас и узе дјевојчину руку.

Сутра долази мој заручник одговорише мила уста и кокетан смијешак.

„Онда ја морам с пута!“ уздахну он.

„А чему морате?“

„Не морам? Ама ја не бих могао гледати, гдје вам други ласка.“

„Ви тога не ћете гледати!“ рече она мирно. Мој се заручник у свему покорава мојој вољи, а ја му не дозвољавам да буде демонстративан.

А он нема ништа **против!**

Не **смаје** да има.

Лени младић насмије се весело и објесно, а туђа заручница прислони своју лакоумну главицу на његово раме. . . .

— — — — —
Два дана послје иђаше сретни заручник из оближњег града најближим путем преко брда у овај мали рај у близину своје заручнице. Ходаше нагло, те од времена до времена обреше свиленим рушцем зној на челу. Када бијаше већ мјестанцу на домаку сједне за час на хрид да се нагледи лепог краја. И лане је овде био. Од лане све је исто, красно, дивно, величанствено, само ондје над понором стоји нов дрвен „крст.“

„Страшна смрт!“ помисли он и стави сламни шешир опет на главу да пође.

Бијаше то лепа глава са светлим озбиљним очима и са тријезним изразом лица. Овакове су црте лица у оне врете мушкараца, које савјест не пече ни због каквих младеначких непромишљених догађаја.

Дође у гостиону, преобуче се, а кад ступи у дворану нађе своју будућу пуницу туде. Силвија, његова заручница дође са својим кавалером истом пред ноћ. Бијаше весела, особито

када сједе међу обадва господина. Њезин заручник није ју ни најмање сметао. Она се безбрижно и на даље забављаше са својим званцем. „Онај то и неће опазити!“ мишљаше Силвија. Тако прође осам дана. Пред што ће одпутовати са својим заручником снужди се одједаред, очи заплакане у лепе Силвије!

Тога још нико не виде! Она да плаче?

Одпутоваше, само Силвијин кавалер остаде, паче, ни у часу одласка га не бијаше. У првом овећем хотелу преноћише, па ће истом други дан даље кренути, јер је пуница одвише нервозна за дуго путовање, а и Силвија кроз цијело вријеме са својим заручником не проговори три ријечи. Пођоше заједно на брзојавни уред. Силвија да наручи собе у првој станици, а заручник натраг у мали рај, јер каза да је онде заборавио драгоцјен штап у својој соби. Кад се вратише закључа се Силвија и мати јој у собу; јер рече да ју глава боли. Заручник оде на шетњу. Оде натраг на оне планине, које су истом били прешли.

Кад се је онај лепо младић у „малом рају“ са шетње вратио нађе оваки брзојав: „Мати лежи — заручник одпутовао — чекај ме у 11 сати над понором — Силвија“

„Силвија? Да идем к њој? На последњи слатки збогом?“ Ах ишао бих, па да је пут још десет пута тако велик!

У 11 сати бијаху у близини понора два младића. Један сјеђаше озбиљно и поносно на хриди и ослушкиваше чују ли се кораца из даљине, идели онај, коме ће да се освети. . . . Други корачаше нагло, нагло срцем пуним жеље и чезнућа, јер мишљаше да га чека Силвија. Водопад у понору поздрављаше његов долазак, водопад заглашуваше очајни глас осветнице жртве, водопад пјеваше самртницу пјесму лакоумној љубави несретна младића, водопад носаше некад лепо а сада раздерано тело у дубљине понора, водопад је казнио страшно неверу.

О кокетеријо никад те не било!

КОВЧЕЖИЋ.

Г Л А С Н И К.

— Чувена руска певачка дружина Димитрија Славјанскога приредила је неколико концерата у Петроварадинском мајуру, куда се силан свет слегао, да чује ово уметничко певање. Дружина је девала и при литургији у новосадској саборној цркви. Певање дружине ове познато је и нашем свету од пре неколико година, али је дружина ова стекла признања и у целом образованом свету са свога јединственог уметничког певања.

Ч И Т У Љ А.

† *Емилија Перовић рођ. Славнић*, преминула је у Сплету у Далмацији, у најлепшем млађаном свом веку, у 22 години живота свога. Грозна ова вест поразила је не само ојаћену мајку и родбину, већ и све пријатеље и познавике како у Новом Саду, тако и у осталим местима, где су покојницу познавали. Нема ни година дана, како се покојница, која се одликовала правом девојачком умилношћу и лепотом, — удала, а ето кобна смрт је истрже из круга њених милих и драгих. Саучешће је оште у целој нашој вароши. Нека ојаћена мати, која је увек вољно унапређивала тежњу наше женске задруге, прими и од нас наше најдубље саучешће, а покојници, која је тако прерано оставила овај свет, и све своје миле и драге довикујемо: Лака ти земља у даљини, а вечан спомен међу нама!

Српска Сегединска Добротворна За друга објављује тужну вест, да је њена уважена подпредседница

Љубица Радишић

од туге за изненадно умрлом њеном јединицом Катицом Тоцонарском, после кратког боловања преминула.

У Сегедину месеца јула 1897.

*Српска Добротворна Женска
Задруга.*

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња приређује у понедељак на Малу Госпојину 8-ог (20-ог) септембра о. г.

С В Е Ч А Н П А Р А С Т О С

својим упокојеним чланицама и добротворима у св. саборној цркви, после св. литургије, на који се учтиво позивају чланице задруге и поштовано грађанство.

У Новом Саду, 1. (13.) септембра 1897.

О д б о р

Добротворне Задруге Српкиња
Новосаткиња.

САДРЖАЈ: О изобраењу. По разним изворима саопштава: поп — Михајло Ракић. — Српској мајци. Михајло Милановић. — † Барон Милош Бајић. — Праштање и праштање Гавра В. Гојковић. — Предлог једне госпође. — С богом остај. (По Ленау.) Владимир П. Влајић. — XII. Међународни медицински конгрес у Москви. — Ми се добро разумјемо. Вељко — Радња добротворних задруга Српкиња. Суботница. — Може бити. Свет. Ђоровић. — Белешке. — Листак. Историја једног плагијата Даница Бандић. — Модерна љубав. Силујета. Прича Јелица Беловић—Бернадзиковска. — Ковчежић. — † Љубица Радишић. — Свечан парастос. —